

PREVENTIE VAN PSYCHOSOCIALE RISICO'S OP HET WERK WAARONDER STRESS, GEWELD, PESTERIJEN, ONGEWENST SEXUEEL GEDRAG

PRINCIPE

De werkgever heeft de wettelijke verplichting om iedere werknemer te beschermen tegen psychosociale risico's wanneer zij hun werk uitvoeren. Het is de werkgever die dient na te gaan welke maatregelen getroffen moeten worden om psychosociale risico's te voorkomen en te beperken.

BEGRIIP

PSYCHOSOCIALE RISICO'S OP HET WERK

Welzijnswet Werknemers art.
32/1

Volgens art. 32/1 van de Welzijnswet werknemers moeten psychosociale risico's worden begrepen als de kans dat een of meerdere werknemers psychische schade ondervinden omwille van blootstelling op het werk door elementen gebonden aan:

- arbeidsorganisatie,
- arbeidsinhoud,
- arbeidsvoorwaarden,
- arbeidsomstandigheden en,
- interpersoonlijke relaties.

Voorwaarde is dat de werkgever op deze risico's een voldoende impact heeft en dat de risico's inderdaad een objectief reëel gevaar inhouden.

Psychosociale risico's op het werk zijn o.a.:

- geweld op het werk,
- pesterijen,
- ongewenst seksueel gedrag,
- stress.

Mogelijke gevolgen hiervan zijn:

- Psychische schade die zich uit in angst, depressie, burn-out, zelfmoordgedachten, posttraumatische stress, enz.
- Lichamelijke schade zoals uitputting, slaapproblemen, verhoogde bloeddruk, hartkloppingen, maag- en darmproblemen, enz.

DEFINITIES

Welzijnswet art. 32ter, 1°

Geweld op het werk

- Elke feitelijkheid waarbij een werknemer of een andere persoon waarop deze wetgeving van toepassing is, psychisch of fysiek wordt bedreigd of aangevallen bij de uitvoering of als gevolg van het werk.

Opmerking

Geweld kan gepleegd worden door derden (extern) op de werkplek bv. leveranciers, klanten, bezoekers, ... of door eigen collega's op de werkplek.

Pesterijen op het werk

- *Meerdere gelijkaardige of uiteenlopende onrechtmatige gedragingen, buiten of binnen de onderneming of instelling, die plaats hebben gedurende een bepaalde tijd, die tot doel of gevolg hebben dat de persoonlijkheid, de waardigheid of de fysieke of psychische integriteit van een werknemer of een ander persoon waarop deze wetgeving van toepassing is bij de uitvoering van zijn werk wordt aangetast, dat zijn*

Welzijnswet art. 32ter, 2°

	<ul style="list-style-type: none"> - de interne preventieadviseur psychosociale aspecten, en bij complexe gevallen de preventieadviseur psychosociale aspecten van de externe dienst¹; <p>Jaarlijkse evaluatie van het preventiebeleid psychosociale risico's.</p>
Na incidenten	<p>De werkgever onderzoekt waar er hiaten zijn in de preventieaanpak.</p> <p>Als de psychosociale risico's niet te vermijden zijn, worden er <u>secundaire en tertiaire preventiemaatregelen</u> getroffen om schade te voorkomen of te beperken.</p>
Op vraag van	<p>een lid van de hiërarchische lijn of leden van het comité PBW worden specifieke risicoanalyses uitgevoerd van mogelijke psychosociale risico's op het werk.</p> <p>De preventiemaatregelen worden eveneens opnieuw geëvalueerd bij aanpassing aan wijzigingen die de blootstelling van werknemers aan psychosociale risico's beïnvloeden.</p>

¹**Opmerking:** in verband met de aanstelling van een PA psychosociale aspecten zal een onderneming met minder dan 50 werknemers hiervoor altijd verplicht beroep doen op een externe dienst PBW.

PREVENTIE- MAATREGELEN

Codex art. I.3-58

Codex art. I.3-8 t.e.m. I.3-10

De werkgever neemt de volgende maatregelen:

Aanduiden vertrouwenspersoon (Niet verplicht, zie CIN 2014 09 Rol van vertrouwenspersoon)

- Wanneer een vertrouwenspersoon wordt aangeduid, is het wel verplicht om te voorzien in een wettelijk omschreven vorming om de nodige vaardigheden en kennis te verwerven en te onderhouden.
- De vertrouwenspersoon hangt functioneel af van de interne preventiedienst en heeft toegang tot de persoon belast met het dagelijks beheer.

Vastleggen procedures (Zie CIN 2014 16 Procedures voor een psychosociale interventie)

Deze procedures houden in dat:

- een werknemer die psychische schade meent te ondervinden van ongepast gedrag:
 - onthaald wordt en de nodige adviezen ontvangt;
 - een snelle en onpartijdige interventie ontvangt van de vertrouwenspersoon en de preventieadviseur.
- deze rechtstreeks toegankelijk/te consulteren zijn voor de werknemer:
 - waardoor hij een informele psychosociale interventie kan verzoeken die erin bestaat op informele wijze een oplossing te zoeken; of
 - waardoor hij een formele psychosociale interventie kan verzoeken die erin bestaat om aan de werkgever te vragen de gepaste collectieve en individuele maatregelen te nemen.

<p>Codex art. I.3-50</p>	<p>Informatie geven aan de werknemers</p> <ul style="list-style-type: none"> De werkgever geeft informatie en vorming aan de werknemers: alle werknemers worden geïnformeerd over de modaliteiten om beroep te doen op de bevoegde preventieadviseur of de vertrouwenspersoon.
<p>Codex art. I.3-50</p>	<p>Verplichtingen van de hiërarchische lijn vaststellen</p> <ul style="list-style-type: none"> De werkgever stelt de verplichtingen vast van de leden van de hiërarchische lijn betreffende preventie.
<p>Welzijnswet art. 32quater</p>	<p>Begeleiden van de werknemers</p> <ul style="list-style-type: none"> De werkgever begeleidt de werknemers die menen slachtoffer te zijn van grensoverschrijdend gedrag, bv. in het kader van de wedertewerkstelling van de werknemers die verklaard hebben het voorwerp te zijn geweest van ongepast gedrag. De werkgever ziet erop toe de werkhervatting van de werknemers te begeleiden die gedurende een lange periode afwezig waren.
<p>Codex art. I.3-3 § 1</p>	<p>Nemen van preventiemaatregelen m.b.t. geweld door derden (Zie CIN 2014 07 Agressie door derden)</p> <ul style="list-style-type: none"> De werkgever neemt maatregelen ter bescherming van werknemers die in contact treden met derden (klant, leverancier,...). De werkgever houdt een register van feiten van derden bij waarin de werknemers feiten van geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag noteren waarvan zij menen het voorwerp te zijn geweest en die gepleegd zijn door personen die niet tot hun onderneming behoren.
<p>BELANG VOOR DE UITZENDECTOR</p> <p>Wet Uitzendarbeid van 24 juli 1987 art.19</p> <p>Welzijnswet art. 32 noniesdecies</p>	<p>De gebruiker is verantwoordelijk voor de bescherming van de uitzendkracht tegen de psychosociale risico's tijdens de uitvoering van zijn opdracht. Het uitzendbureau op zijn beurt informeert de uitzendkracht omtrent de regelgeving en de contactpersonen.</p> <p>De coördinaten van de preventieadviseur psychosociale aspecten (PAPA) worden opgenomen in het arbeidsreglement van de gebruiker. Indien de PAPA behoort tot een Externe Dienst Preventie en Bescherming op het Werk (EDPBW) kan het volstaan om de coördinaten van deze EDPB op te nemen in het arbeidsreglement.</p> <p>Hierdoor vermijdt men dat de gebruiker telkens zijn arbeidsreglement moet aanpassen en aan het uitzendbureau bezorgen bij eventuele interne herverdeling van de taken van de PAPA's binnen deze EDPB.</p>
<p>BESCHERMING TEGEN REPRESAILLES</p> <p>Welzijnswet art.32 tredecies</p>	<p>Volgende werknemers genieten bescherming:</p> <ul style="list-style-type: none"> de werknemer die een verzoek tot formele psychosociale interventie voor feiten van geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag indient, evenals directe getuigen; de werknemer die een rechtsvordering instelt of voor wie een rechtsvordering wordt ingesteld voor feiten van geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag, evenals directe getuigen; de werknemer die een klacht bij de inspectie van Toezicht Welzijn op het Werk indient; de werknemer die een klacht bij politie, arbeidsauditeur of onderzoeksrechter indient. <p>Deze bescherming houdt in:</p> <ul style="list-style-type: none"> de arbeidsverhouding mag niet beëindigd worden; er mag geen nadelige maatregel getroffen worden na het einde van de arbeidsverhouding; er mag geen nadelige maatregel getroffen worden tijdens de arbeidsverhouding.

	! Behalve om redenen die vreemd zijn aan het verzoek, de klacht, de rechtsvordering of de getuigenverklaring.													
REGELGEVING	<p>Welzijnswet van 4 augustus 1996, Hoofdstuk Vbis: Bijzondere bepalingen betreffende de preventie van psychosociale risico's op het werk, waaronder stress, geweld, pesterijen en ongewenst seksueel gedrag op het werk;</p> <p>Codex I.3 - Preventie van psychosociale risico's op het werk;</p> <p>Collectieve arbeidsovereenkomst van 30 maart 1999 betreffende het beleid ter voorkoming van stress door het werk;</p> <p>Wet van 24 juli 1987 betreffende de tijdelijke arbeid, de uitzendarbeid en het ter beschikking stellen van werknemers ten behoeve van gebruikers.</p>													
NUTTIGE LINKS	<p>www.respectophetwerk.be: bevat informatie over psychosociale risico's. De website richt zich tot wie bezig is met preventie in ondernemingen: preventieadviseurs, vertrouwenspersonen, de hiërarchische lijn, werknemersvertegenwoordigers,...</p>													
LEXICON	<table border="1" style="width: 100%;"> <tr> <td style="background-color: #e0e0e0;">Andere personen aanwezig op het werk</td> <td></td> </tr> <tr> <td> <ul style="list-style-type: none"> Iedere persoon die in contact treedt met de werknemers bij de uitvoering van hun werk, inzonderheid de klanten, de leveranciers, de dienstverleners, de leerlingen en de studenten en de personen die uitkeringen genieten. </td> <td></td> </tr> <tr> <td style="background-color: #e0e0e0;">De preventieadviseur psychosociale aspecten</td> <td></td> </tr> <tr> <td> <ul style="list-style-type: none"> De natuurlijke persoon verbonden hetzij aan een interne dienst hetzij aan een externe dienst die belast is met de opdrachten en taken met betrekking tot de preventie van psychosociale risico's op het werk. </td> <td></td> </tr> <tr> <td style="background-color: #e0e0e0;">De vertrouwenspersoon</td> <td></td> </tr> <tr> <td> <ul style="list-style-type: none"> Bevoegdheid van de vertrouwenspersoon is uitgebreid tot alle psychosociale risico's MAAR enkel informele fase. <p>De vertrouwenspersoon komt tussen wanneer een werknemer die psychische schade door risico's op het werk meent te ondervinden, een verzoek voor psychosociale interventie indient. De vertrouwenspersoon geeft advies over de mogelijke interventies en kan een verzoek voor informele interventie opnemen. (zie ook CIN 2014 09 Rol van de vertrouwenspersoon)</p> </td> <td></td> </tr> </table>		Andere personen aanwezig op het werk		<ul style="list-style-type: none"> Iedere persoon die in contact treedt met de werknemers bij de uitvoering van hun werk, inzonderheid de klanten, de leveranciers, de dienstverleners, de leerlingen en de studenten en de personen die uitkeringen genieten. 		De preventieadviseur psychosociale aspecten		<ul style="list-style-type: none"> De natuurlijke persoon verbonden hetzij aan een interne dienst hetzij aan een externe dienst die belast is met de opdrachten en taken met betrekking tot de preventie van psychosociale risico's op het werk. 		De vertrouwenspersoon		<ul style="list-style-type: none"> Bevoegdheid van de vertrouwenspersoon is uitgebreid tot alle psychosociale risico's MAAR enkel informele fase. <p>De vertrouwenspersoon komt tussen wanneer een werknemer die psychische schade door risico's op het werk meent te ondervinden, een verzoek voor psychosociale interventie indient. De vertrouwenspersoon geeft advies over de mogelijke interventies en kan een verzoek voor informele interventie opnemen. (zie ook CIN 2014 09 Rol van de vertrouwenspersoon)</p>	
Andere personen aanwezig op het werk														
<ul style="list-style-type: none"> Iedere persoon die in contact treedt met de werknemers bij de uitvoering van hun werk, inzonderheid de klanten, de leveranciers, de dienstverleners, de leerlingen en de studenten en de personen die uitkeringen genieten. 														
De preventieadviseur psychosociale aspecten														
<ul style="list-style-type: none"> De natuurlijke persoon verbonden hetzij aan een interne dienst hetzij aan een externe dienst die belast is met de opdrachten en taken met betrekking tot de preventie van psychosociale risico's op het werk. 														
De vertrouwenspersoon														
<ul style="list-style-type: none"> Bevoegdheid van de vertrouwenspersoon is uitgebreid tot alle psychosociale risico's MAAR enkel informele fase. <p>De vertrouwenspersoon komt tussen wanneer een werknemer die psychische schade door risico's op het werk meent te ondervinden, een verzoek voor psychosociale interventie indient. De vertrouwenspersoon geeft advies over de mogelijke interventies en kan een verzoek voor informele interventie opnemen. (zie ook CIN 2014 09 Rol van de vertrouwenspersoon)</p>														

Draagwijdte en doelstelling van de circulaire

Een circulaire herneemt de inhoud van een besluit in eenvoudige en klare taal. De informatie opgenomen in deze circulaire wordt gegeven ten louter indicatieve titel en houdt geenszins een raad of juridisch advies in. Preventie en Interim wijst elke aansprakelijkheid af voor enige schade die zou volgen, rechtstreeks of onrechtstreeks, uit een vergissing of een weglating in deze circulaire. Het gebruik van deze circulaire behoort tot de exclusieve verantwoordelijkheid van de lezer.